

Úrok z prodlení

Pro povinnost dlužníka platit úroky z prodlení jsou rozhodující jen okolnosti, které nastaly v době, kdy došlo k prodlení se splněním dluhu (závazku) z hlavního závazkového právního vztahu; odlišuje se tím od povinnosti platit nájemné nebo další obdobná plnění, která se sice rovněž pravidelně opakují, avšak u nich se ke vzniku nároku na každou další dávku vyžaduje, aby v budoucnu přistoupily další právní skutečnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 359/2007, ze dne 20.1.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně B. B. s. r. o., zastoupené JUDr. M. G., advokátem, proti žalovanému J. B., o zaplacení 798.410,47 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Plzeň – jih pod sp. zn. 4 C 21/2001, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 1. září 2006, č. j. 25 Co 12/2006 – 311, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 1. září 2006, č. j. 25 Co 12/2006 – 311, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 2. listopadu 2005, č. j. 4 C 21/2001 – 288, uložil Okresní soud Plzeň – jih žalovanému zaplatit žalobkyni 435.629,22 Kč s úrokem za dobu od 21. července 2000 do 28. dubna 2005 ve výši 16 % ročně a za dobu od 29. dubna 2005 do zaplacení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou zvýšené o 7 %, přičemž v každém kalendářním pololetí, v němž prodlení žalovaného trvá, je výše úroků závislá na výši repo sazby platné pro první den příslušného kalendářního pololetí (výrok I.), v rozsahu částky 362.781,25 Kč s úroky z prodlení a úroků z prodlení z částky 207.420,- Kč žalobu zamítl (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení (výroky III. až V.).

K odvolání žalovaného do výroků I., III., IV. a V. odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. tak, že žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud nejprve zrekapituloval, že žalobou doručenou soudu dne 3. listopadu 2000 se žalobkyně domáhala zaplacení částky 1,200.892,- Kč s příslušenstvím z titulu náhrady škody, která jí měla vzniknout zaplacením doměřené daně z příjmu za rok 1995, doměřené daně z přidané hodnoty za rok 1995 až do září 1996, zaplacením penále, které bylo vyměřeno za opožděné zaplacení předmětných daní, to vše po kontrole finančního úřadu, která se u žalobkyně uskutečnila v roce 1998. Odpovědnost žalovaného za škodu vyvozovala žalobkyně z § 135 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) s tím, že žalovaný byl v letech 1995 a 1996 jejím jednatelem, než byl dne 4. listopadu 1996 z této funkce odvolán. Uplatněný nárok žalobkyně v průběhu řízení postupně omezila, takže předmětem řízení zůstala částka 798.410,47 Kč představující daňové penále za opožděné zaplacení daně z příjmu za rok 1995 (112.761,- Kč), daň z přidané hodnoty doměřená v důsledku aplikace nesprávné sazby za rok 1995 a za leden až září 1996 ve výši 275.927,90 Kč a penále za opožděné zaplacení daně z přidané hodnoty 409.869,- Kč.

Odvolací soud vzal v úvahu námitky žalovaného, podle nichž rozhodnutí finančního úřadu není správné, když předmětem činnosti žalobkyně bylo poskytování služeb – likvidace odpadu a za tyto činnosti – dle názoru žalovaného – přísluší vybrání a odvod daně z přidané hodnoty ve výši 5 %. Žalobkyně dle tvrzení žalovaného neprovozovala prodej kontejnerů a popelnic a jejich pronájem, tedy

činnosti, při nichž by sazba z přidané hodnoty činila 22 %. Vzal v úvahu i tvrzení žalovaného, že neporušil povinnost vést řádně účetnictví, když tuto činnost zajistil kvalifikovanou osobou, a že to byla naopak žalobkyně, která nesplnila povinnosti, když jej nevyzvala k součinnosti při daňové kontrole, přestože nebyla s problematikou obeznámena, a tím ho zbavila možnosti ovlivnit výsledek kontroly, ani nepředložila finančnímu úřadu účetní doklady, které jí byly předchozím vedením protokolárně předány.

Odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně opakovaně poučil žalovaného o jeho povinnosti prokázat nesprávnost obsahu zprávy finančního úřadu o kontrole, tj. vyzval jej k doplnění a prokázání tvrzení, že snížená sazba daně z přidané hodnoty ve výši 5 % byla žalobkyní pod jeho vedením aplikována správně (že tedy - vzhledem k předmětu plnění - neměla být uplatněna sazba 22 %, jak dovodil finanční úřad), a že žalovaný pravdivost svých tvrzení dokládal jen obsahem faktur a svědeckou výpovědí bývalého starosty obce V. B. Odvolací soud dal přitom za pravdu soudu prvního stupně, že těmito důkazy žalovaný svá tvrzení o nepravdivosti zprávy neprokázal a jiné důkazy že nenavrhl. Ve shodě se soudem prvního stupně tudíž odvolací soud rovněž vyšel ze správnosti údajů uvedených v této zprávě.

Odvolací soud také přisvědčil právnímu názoru soudu prvního stupně, podle něhož rozhodnutí o výši sazby daně z přidané hodnoty, která bude vybírána a odváděna, není rozhodnutím o účetní záležitosti a příslušelo tedy samotné žalobkyni (resp. jejímu statutárnímu orgánu), když výše sazby daně z přidané hodnoty je dána obsahem závazkového vztahu a pouze podnikatel, který je účastníkem tohoto vztahu, určuje jeho obsah, který je pak rozhodující pro použití sazby daně zákonem. Odvolací soud uzavřel, že není věcí účetní, aby rozhodla o tom, v jaké sazbě se bude daň od smluvních partnerů vybírat; pokud podnikatel aplikuje na závazkový vztah nesprávnou sazbu daně z přidané hodnoty a v důsledku toho vznikne společnosti škoda, nemůže se své odpovědnosti zprostit s odkazem na zajištění vedení účetnictví kvalifikovanou osobou.

Jako správný zhodnotil odvolací soud také závěr soudu prvního stupně o existenci nároku žalobkyně na náhradu škody vzniklé v důsledku zaplacení penále z neodvedené daně z přidané hodnoty od počátku prodlení do doby, kdy žalobkyně mohla po vyměření daň zaplatit. Ztotožnil se i s tím, jak soud prvního stupně stanovil tuto dobu odhadem do dne 8. srpna 1998 s tím, že žalobkyně se o nedoplatku dozvěděla nejpozději dne 29. července 1998 a poté jej mohla uhradit.

K námitce žalovaného týkající se aplikace § 376 a § 384 obch. zák. odvolací soud uvedl, že povinností jednatele je zajistit, aby účetnictví bylo vedeno řádně, a primární příčinou vzniku škody žalobkyni bylo porušení této povinnosti. Jednání žalobkyně nezapříčinilo toto porušení, proto nelze použít § 376 obch. zák. Rovněž nesplnění prevenční povinnosti žalobkyně nelze - dle odvolacího soudu - aplikovat v situaci, kdy žalovaný neprokázal nepravdivost zprávy finančního úřadu; odvolací soud se ztotožnil s argumentací soudu prvního stupně, týkajícími se této zprávy.

Odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav a věc také správně právně posoudil.

V dalších úvahách se nicméně odvolací soud zabýval otázkou, zda uplatnění nároku žalobkyně neodporuje § 265 obch. zák., když shledal, že vztah účastníků je obchodním závazkovým vztahem.

Odvolací soud poukázal na okolnosti, za nichž došlo k doměření daně z přidané hodnoty a k vyměření penále, které po zaplacení představovaly pro žalobkyni škodu. Konstatoval, že navzdory „fikci pravdivosti“ zprávy finančního úřadu je třeba přihlídnout k tomu, že důkazní břemeno k prokázání opaku skutečností uvedených v této zprávě nesl žalovaný po uplynutí téměř deseti let od provedené kontroly finančního úřadu. Předmětem kontroly byla řada faktur, přičemž odvolací soud neměl za představitelné, aby si žalovaný pamatoval přesný obsah všech závazkových vztahů a jednotlivé

konkrétní obchodní případy. Z předložených smluv vzal odvolací soud za zřejmé, že činnost žalobkyně byla rozsáhlá a žalobkyně měla řadu obchodních partnerů. Za tohoto stavu shledal odvolací soud postavení žalovaného v řízení jako výrazně oslabené, když „možnost žalovaného unést důkazní břemeno k prokázání opaku o pravdivosti zprávy finančního úřadu nebyla téměř žádná“.

Nepřítomnost žalovaného u probíhající kontroly označil odvolací soud za zásadní a žalobkyni vytknul rozhodující pochybení, když žalovaného k této kontrole nepřizvala. Za stěžejní vzal odvolací soud též fakt, že (jak vyplynulo ze zprávy Finančního úřadu v B. z 29. července 1998 o kontrole daně z přidané hodnoty) daňová kontrola trvala téměř čtyři měsíce, a že žalobkyně, jako subjekt daňové kontroly, zůstala nečinná, když přitom podle zák. č. [337/1992](#) Sb. má daňový subjekt, u něhož je prováděna daňová kontrola, právo být přítomen jednání s pracovníky správce daně, navrhopat důkazní prostředky, podávat námítky a vyjádřit se k výsledku uvedenému ve zprávě i navrhnout její upřesnění či doplnění. Odvolací soud v tomto směru negativně zhodnotil také postoj jednatele žalobkyně, který se vyjádřil tak, že vůči shledaným nedostatkům nelze nic uvést, a kontrolní zprávu podepsal, aniž namítl formální nesprávnost údajů v ní uvedených (ve vymezení kontrolovaného období i v označení kontrolovaného subjektu a jeho adresy). Ze skutečnosti, že žalobkyně se neohradila ani proti těmto formálním nedostatkům zprávy, odvolací soud dovodil, že obdobným způsobem přistupovala i k věcnému obsahu závěrů finančního úřadu, takže svá práva daná jí zákonem nevyužila.

Odvolací soud dále konstatoval, že za stavu, kdy v důsledku probíhající kontroly žalobkyni hrozil vznik škody, bylo její povinností vynaložit veškeré prostředky k minimalizaci této škody. Žalobkyně však žádnou snahu nevyvinula, žalovaného k probíhající kontrole nepřizvala a ačkoliv si – dle názoru odvolacího soudu – musela být vědoma, že spoluprací s žalovaným by mohl být výsledek posouzení finančního úřadu ovlivněn, nepoužila žádný z prostředků k vyjasnění kontrolované problematiky a negativní dopad výsledku kontroly po uplynutí dvou let uplatnila po žalovaném.

Takové jednání žalobkyně odvolací soud – s přihlédnutím ke všem okolnostem – posoudil jako odporující zásadám poctivého obchodního styku; nárok tudíž žalobkyni nepřiznal a její žalobu co do částky 362.781,25 Kč s úroky z prodlení a úroků z prodlení z částky 207.420,- Kč zamítl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání.

Dovolatelka zpochybňuje, nakolik lze ustanovení § 265 obch. zák. použít na vztah mezi ní a žalovaným, když se nejednalo o vztah mezi dvěma podnikateli.

Zdůrazňuje, že důkazní břemeno o tom, že jednatel jednal s péčí řádného hospodáře, nese právě jednatel. Nelze tudíž přičítat k tíži společnosti (ve smyslu zásad poctivého obchodního styku), jestliže toto břemeno neunesl.

Dovolatelka namítá, že pokud oba soudy shodně uvedly, že její chování při kontrole nebylo příčinou vzniku škody, potom toto chování nelze mít ani za rozporné se zásadami poctivého obchodního styku. Uvádí, že před vydáním zprávy nemohla předvídat její závěry, nelze jí proto vyčítat, že – v zájmu minimalizace škody – ke kontrole nepřizvala žalovaného. Odmítá závěr odvolacího soudu, podle něhož si musela být vědoma toho, že spoluprací s žalovaným při daňové kontrole bude ovlivněn výsledek kontroly. Namítá, že pokud se soudy obou stupňů shodly na tom, že zpráva obsahuje správné závěry, není současně možno konstatovat, že při součinnosti žalovaného v kontrole by výsledek kontroly byl jiný.

Dovolatelka polemizuje též se závěrem, že měla využít všech prostředků k napadení závěrů kontroly, a pokud tak neučinila, jednala v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku. Namítá, že využití opravných prostředků bylo jejím právem, nikoliv povinností. Jako důvod, proč tyto prostředky

nevyužila, poukazuje na to, že pochybení zjištěná při kontrole měla za natolik zjevná, že jakoukoliv procesní obranu pokládala za zbytečnou.

Za odporující poctivému obchodnímu styku nepovažuje dovolatelka ani skutečnost, že nárok za žalovaným uplatnila až po dvou letech od skončení kontroly, když zákon stanoví pro uplatnění tohoto práva čtyřletou promlčecí dobu, kterou navíc využila jen z poloviny.

Ze všech uvedených důvodů dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání odmítá námitky dovolatelky a na podporu rozhodnutí odvolacího soudu snáší argumenty, které uváděl již v předchozím řízení.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a je i důvodné.

Dovolatelka se mýlí, dovozuje-li, že na její vztah k žalovanému není možno použít ustanovení § 265 obch. zák., podle něhož výkon práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nepožívá právní ochrany.

Ustanovení § 261 odst. 3 písm. f) obch. zák., podle něhož třetí částí obchodního zákoníku se - bez ohledu na povahu účastníků - řídí též vztahy mezi společností a osobou, která je jejím statutárním orgánem, sice v době, po kterou byl žalovaný jednatelem dovolatelky, neplatilo, když do obchodního zákoníku je začlenil až zákon č. [370/2000](#) Sb. s účinností od 1. ledna 2001, v této době již nicméně ustanovení § 66 odst. 2 obch. zák. určovalo, že vztah mezi společností a členem statutárního či jiného orgánu společnosti nebo společníkem při zařizování záležitostí společnosti se řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě, pokud z jejich ujednání se společností nebo z jiných ustanovení obchodního zákoníku upravujících jejich povinnosti nevyplývá jiné určení práv a povinností. O toto ustanovení bylo možné oprít subsidiární aplikovatelnost části třetí obchodního zákoníku na vztah mezi společností a jejím jednatelem již před 1. lednem 2001. Nehledě k tomu, že podle § 757 obch. zák. (ve znění účinném v rozhodné době) pro odpovědnost za škodu způsobenou porušením povinností stanovených obchodním zákoníkem platí obdobně ustanovení § 373 a násl. obch. zák. Odpovědnostní vztah mezi dovolatelkou a žalovaným, založený porušením jeho povinnosti zařizovat záležitosti dovolatelky s náležitou péčí, když tuto povinnost stanovil obchodní zákoník (§ 135 odst. 2 ve vazbě na § 194 odst. 5 obch. zák. ve znění účinném v rozhodné době), je tudíž i na základě tohoto odkazu vztahem obchodněprávním, na který je nutno vztáhnout též § 265 obch. zák.

Otázkou nicméně je, zda jsou v posuzovaném případě splněny podmínky pro aplikaci § 265 obch. zák., resp. v jakém rozsahu.

Již v rozhodnutí ze dne 27. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 427/2003, Nejvyšší soud uzavřel, že ustanovení § 265 obch. zák. předpokládá, že účastník obchodně právního vztahu nesmí překročit meze, které vyplývají ze zásad poctivého obchodního styku při prosazování svých zájmů, a tudíž nesmí zneužít práv, která mu podle zákona, resp. na základě zákona vznikla (obdobně viz rozhodnutí ze dne 1. února 2005, sp. zn. 32 Odo 731/2004 a v rozhodnutí ze dne 16. února 2005, sp. zn. 32 Odo 487/2004). Od těchto závěrů nemá Nejvyšší soud důvod se odchýlit ani v projednávané věci.

Pro úplnost lze poznamenat, že korektiv zásadami poctivého obchodního styku má být poslední možností (ultima ratio), jak - ve výjimečných případech - zmírnit či odstranit přílišnou tvrdost zákona v situaci, ve které by se přiznání uplatněného nároku jevilo krajně nespravedlivým. Ustanovení § 265 obch. zák. tak je třeba vnímat jako příkaz soudci, aby rozhodoval v souladu s ekvitou (haec aequitas suggerit - viz - mutatis mutandis - závěry Ústavního soudu vyslovené v nálezu ze dne 6. září 2005,

sp. zn. I. ÚS 643/2004), přičemž, oproti dobrým mravům, dovolují zásady poctivého obchodního styku vzít v úvahu zvláštnosti profesionálních vztahů podnikatelského prostředí a jeho specifické etiky. Vzhledem k převažující profesionalitě těchto vztahů lze dokonce - v obecné poloze - konstatovat, že citlivost k aspektům sociální spravedlnosti je v režimu obchodního práva o něco slabší, což může vést k tomu, že za poctivé v rovině obchodně právní lze - podle okolností - považovat ještě i postupy, které by se ve sféře obecného práva občanského mohly jevit již jako nemravné (viz např. obchodním zákoníkem v § 267 odst. 2 vyloučená možnost namítat v obchodně právních vztazích tíseň a nápadně nevýhodné podmínky). Ostatně i v rozhodnutí ze dne 1. července 2008, sp. zn. 29 Odo 1027/2006, Nejvyšší soud připustil, že normativní systémy poctivého obchodního styku a dobrých mravů se obsahově nekryjí.

Ve světle uvedených úvah nenachází Nejvyšší soud důvod pro závěr, že na uplatnění nároku dovolatelky je možné nazírat jako na - výjimečným způsobem - zneužívající (šikanující), a proto odporující poctivému obchodnímu styku.

Odvolací soud tuto krajní nepoctivost spatřuje v tom, že dovolatelka nepřizvala žalovaného k finanční kontrole, která shledala chyby v žalovaným uplatňované sazbě daně z přidané hodnoty, ačkoliv tato součinnost žalovaného mohla závěry kontroly ovlivnit, že nevyužila žádné možnosti procesní obrany proti učiněným zjištěním a z nich plynoucím sankcím, za něž nyní činí žalovaného odpovědným, a že nárok z této odpovědnosti žalovaného uplatnila teprve po dvou letech od vzniku škody. To vše s přihlédnutím k faktu, že od data kontroly uplynula doba deseti let, takže žalovaný může po takové době jen obtížně unést důkazní břemeno o tom, že závěry kontroly ze strany finančního úřadu byly nesprávné, že tudíž neporušil povinnost, když daň z přidané hodnoty fakturoval smluvním partnerům a odváděl státu v jiné výši, než jakou určil finanční úřad. Současně ale odvolací soud správnost těchto závěrů nezpochybnuje, ba naopak, ve shodě se soudem prvního stupně přitakává jejich věcné opodstatněnosti.

Pro závěr o rozporu jednání dovolatelky s poctivým obchodním stykem však, dle názoru Nejvyššího soudu, tyto důvody - samy o sobě - nepostačují, když z nich samotných ani jednotlivě, ani v souhrnu není možné dovodit závěr o zneužití práva dovolatelkou, resp. o její šikaně žalovaného, ale ani o extrémní nespravedlnosti přiznání žalovaného nároku, resp. jeho zbylé části.

Nejvyšší soud již v rozhodnutí ze dne 10. listopadu 1999, sp. zn. 29 Cdo 1162/99, uzavřel, že nelze dovozovat nedostatek odpovědnosti jednatele jen z toho, že společnost nepodala odvolání proti rozhodnutí finančního úřadu o udělení pokuty za nesprávné vedení účetnictví, resp. že je vzala zpět. Je věcí uvážení adresáta jakéhokoli správního rozhodnutí, zda se vzhledem k důvodům jeho vydání, svým poměrům a svému hodnocení předpokladů úspěšnosti odvolání rozhodne opravný prostředek podat či nikoli. Pouze na takovém rozhodnutí osoby, jíž byla pokuta uložena, pak nelze zakládat zproštění se odpovědnosti osoby odpovědné za uložení pokuty a ani případné spoluzpůsobení škody poškozeným. Vždyť nedůvodným odvoláním by adresát správního rozhodnutí mohl v konkrétním případě vzniklou škodu ještě zvětšit.

Na tomto závěru Nejvyšší soud setrvává i v posuzované věci. Měl-li odvolací soud za to, že závěry finanční kontroly jsou v podstatě správné (když i odkázal na závěry soudu prvního stupně, které podrobně rozebírají, proč sazba daně z přidané hodnoty v daném případě „zřejmě“ skutečně měla činit 22 %), sotva lze dovolatelce vytýkat (a hodnotit jako doklad její nepoctivosti), že nevyužila svých procesních práv k obraně proti těmto kontrolním zjištěním. Ani přizvání žalovaného by na tom - při předpokladu správnosti těchto závěrů - nemohlo ničeho změnit.

V podnikatelské praxi také není obvyklé, aby společnost - je-li její činnost předmětem kontroly ze strany orgánů státní správy - přibírala ke kontrole bývalé statutární orgány či jiné někdejší odpovědné osoby, aby jí („ve vlastním zájmu“) pomohly „zmírnit“ dopady kontroly a tím i předešly

případným odpovědnostním důsledkům svých minulých pochybení. Nejvyšší soud se ani nedomnívá, že takový postup by soudy měly – jako obecné pravidlo, při formulování zásad poctivého obchodního styku – podnikatelské sféře vnucovat. Nelze potom ale dovolatelce přičítat k tíži, jestliže tak v posuzované věci neučinila.

Konečně ani na uplatnění nároku až po uplynutí dvou let od jeho vzniku Nejvyšší soud neshledává ničeho zásadně nepoctivého. Již v rozhodnutí ze dne 28. července 2004, sp. zn. 32 Odo 1122/2003, Nejvyšší soud uzavřel, že pokud zákon upravuje promlčecí dobu, ve které bez rizika vznesení námitky promlčení věřitel může svůj nárok uplatnit, není možné tuto dobu zkracovat s odkazem na to, že vymáhání dlužné částky po delší době je v rozporu s dobrými mravy. Tím spíše je třeba uvedený závěr vztáhnout k zásadám poctivého obchodního styku. (Viz též závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. února 2005, sp. zn. 32 Odo 487/2004).

Nejvyšší soud vnímá snahu odvolacího soudu – prostřednictvím aplikace § 265 obch. zák. – odvrátit od žalovaného tíživé majetkové důsledky vymáhání případného nároku dovolatelky. Zvláště když obchodně právní úprava odpovědnosti za škodu (§ 386 odst. 2 obch. zák.) nedovoluje náhradu škody snížit s přihlédnutím k osobním a majetkovým poměrům fyzické osoby, která škodu způsobila, jak by připouštěly předpisy obecného práva občanského (§ 450 obč. zák.). Tato snaha nicméně nemůže vést k opačnému výsledku, totiž že dovolatelka vyjde z posuzovaného sporu jako zcela neúspěšná, ačkoliv odvolací soud shledal, že jí právo na náhradu škody vzniklo. Tak extrémní závěr by nebylo možné učinit ani v režimu obecného občanského práva, když i citované ustanovení § 450 obč. zák. dovoluje náhradu jen snížit, nikoliv vůbec nepřiznat. Zcela odhlédnout nelze ani od okolnosti, že soud prvního stupně – skrze závěr o částečném spoluzpůsobení škody dovolatelkou – žalobu co do významné části zamítl a tento výrok již i nabyl právní moci; předmětem dalšího řízení tak vždy bude již jen část skutečné škody na straně dovolatelky.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, je podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem o. s. ř. zrušil.

V novém řízení se odvolací soud znovu vypořádá s otázkou porušení povinnosti žalovaným ve vztahu k tvrzené nesprávnosti fakturované a odváděné sazby daně z přidané hodnoty. Přitom nepřehlédne, že přenos důkazního břemene na statutární orgán společnosti ohledně toho, zda tento orgán jednal s náležitou péčí, právní úprava účinná v době, v níž došlo k tvrzenému porušení povinnosti žalovaným, neznala. Tento princip začlenil do § 194 odst. 5 obch. zák. teprve zák. č. [370/2000 Sb.](#), s účinností od 1. ledna 2001, a nelze jej tudíž vztahovat na jednání, ke kterým došlo před tímto datem (viz k tomu výslovně bod 32. čl. VIII přechodných ustanovení k citované novele, podle něhož ustanovení zákona č. [370/2000 Sb.](#) o důkazním břemenu ve vztahu k prokazování splnění povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře se nepoužijí na jednání, k nimž došlo přede dnem účinnosti tohoto zákona.) To nicméně neznamená, že žalovaný nemá nést důkazní břemeno o tom, že dovolatelka svou nečinností přispěla ke vzniku škody či dokonce, že vznik této škody má původ výlučně v jejím nekonání v rámci daňové kontroly a navazujících úkonů finančního úřadu. Pokud by soud dospěl k názoru, že žalovaný fakturoval správnou sazbu daně a že chybný je naopak názor finančního úřadu, bylo by zcela namíste uzavřít, že žalovaný neporušil právní povinnost a že to byla právě dovolatelka, kdo svým chováním sama způsobila vznik této škody.

Odvolací soud ovšem v té souvislosti nepomine, že předmětem povinnosti tvrzení a důkazní mohou být pouze okolnosti skutkové povahy. Právní závěry musí učinit soud; dokazování jejich správnosti či nesprávnosti vést nelze. Posuzování, jaká sazba daně z přidané hodnoty měla být v konkrétním případě použita, přitom není záležitostí skutkovou, nýbrž právní. Nelze tudíž požadovat po žalovaném, aby prokázal nesprávnost právních závěrů finanční kontroly ohledně použité sazby daně. To je věcí právního posouzení soudu. Soud prvního stupně se tímto směrem částečně vydal, když na str. 10 a 11 odůvodnění svého rozsudku takové posouzení provedl. Odvolací soud však vzhledem k

zaujatému právnímu názoru správnost tohoto posouzení nepřezkoumával.

Přizná-li odvolací soud dovolatelce příslušenství, bude se muset vypořádat též s otázkou výše úroku z prodlení, když ani v tomto rozsahu závěry soudu prvního stupně nepřezkoumal.

Přitom z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že úroky z prodlení mají povahu opětujících se dávek, které lze věřiteli přiznat soudním rozhodnutím i když se stanou splatnými teprve v budoucnu (srov. například stanovisko občanskoprávního kolegia a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2006 sp. zn. Cpjn 202/2005, jež bylo uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, pod č. 39/2006). Pro povinnost dlužníka platit úroky z prodlení jsou rozhodující jen okolnosti, které nastaly v době, kdy došlo k prodlení se splněním dluhu (závazku) z hlavního závazkového právního vztahu; odlišuje se tím od povinnosti platit nájemné nebo další obdobná plnění, která se sice rovněž pravidelně opakují, avšak u nich se ke vzniku nároku na každou další dávku vyžaduje, aby v budoucnu přistoupily další právní skutečnosti. Viz k tomu např. závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. února 2007, sp. zn. 21 Cdo 681/2006.

Potom ale nemůže obstát úvaha soudu prvního stupně, podle níž přechodné ustanovení čl. II. nařízení vlády č. [163/2005](#) Sb. (které určuje, že výše úroků z prodlení, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení, se řídí dosavadními právními předpisy) je třeba vykládat tak, že na prodlení, která nastala před účinností tohoto nařízení, se rovněž použije – ode dne jeho účinnosti – nová sazba úroku z prodlení, když úroky z prodlení „narůstají po dnech“, resp. „právo na úrok vzniká vždy po uplynutí dne, v němž nebylo zapláceno“, jak nepřesně uzavřel soud prvního stupně. Účel citovaného přechodného ustanovení je přesně opačný, totiž ponechat sazbu úroku z prodlení nastalého před účinností uvedeného nařízení v původní výši i vzhledem k pokračujícímu prodlení po datu této účinnosti. Viz k tomu nepřímě též závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2005, sp. zn. 33 Odo 871/2005.

Požadovala-li tudíž dovolatelka v žalobě za dobu od 29. dubna 2005 úrok z prodlení ve výši stanovené nařízením č. [163/2005](#) Sb., aniž se na tom strany dohodly, je možné tomuto požadavku vyhovět pouze za podmínky, že tím ve skutečnosti žádala méně, než kolik by jí ze zákona náleželo při aplikaci původní sazby úroku z prodlení účinné ke dni, v němž se žalovaný dostal do prodlení.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)